

Fjern den blinde plet

*Af Peter Hansen, fhv. FN-undergeneralsekretær,
fhv. generalkommissær for UNRWA og professor emeritus*

Det er godt at opleve, at udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen har været klar i mælet med en fordømmelse af de angreb, israelske styrker den seneste tid har rettet mod FNs fredsbevarende mission i Sydlibanon, UNIFIL. Og at Danmark sammen med Norge og Sverige er blandt de 104 lande, der har underskrevet en støtteerklæring til FNs generalsekretær António Guterres, som Israels udenrigsminister har erklæret for persona non grata i Israel.

Det burde også være en selvfølge for et land som Danmark, der altid har bakket op om FN og international lov og ret. Men gennem det seneste års optrapning af konflikten mellem Israel, Hamas og Hizbollah har det ellers ofte virket, som om regeringen har haft svært ved at markere en klar dansk fordømmelse af hele den disproportionale krigsførelse, der foregår. På trods af, at den har ført til international bekymring for, at det er et folkedrab, der er i gang. Regeringen har også haft svært ved at se, hvad der fra dansk side kunne gøres for at arbejde mere aktivt for en fredelig løsning.

Det står i modsætning til, hvad andre nordiske lande er nået frem til. Det seneste eksempel er spørgsmålet om at anerkende Palæstina som stat. Det har den norske regering for nylig gjort. Island gjorde det i 2011. Sverige gjorde det i 2014. Men Danmark er stadig ikke klar – på trods af, at udenrigsordfører for Socialdemokraterne, Flemming Møller Mortensen, i JP d. 9. oktober igen slog fast, at der intet alternativ er til en to-statsløsning.

Tydelig forskel

Den danske regering har bl.a. argumenteret med kriteriet om, at en stat skal have faste grænser for at blive anerkendt. Men Israels grænser var også midlertidige, baseret på våbenstillandslinjer, da vi anerkendte Israel i 1949. Så hvad forhindrer regeringen i nu at nå frem til samme standpunkt som vore nordiske kolleger?

Forskellen viser sig ikke blot i denne enkeltsag. Jeg oplevede den hyppigt selv på nærmeste hold i de godt ni år frem til 2005, hvor jeg var generalkommissær for UNRWA, FNs organisation for flygtninge fra Palæstina, og i øvrigt var sikkerhedsansvarlig for alle FN-organisationer i Mellemøsten.

Når jeg kom på besøg i de andre nordiske lande for at mødes med politikere og ministre, oplevede jeg altid en meget bred forståelse for, hvor kompleks konflikten var. At man ikke kunne nøjes med at se den ud fra en holocaust-betragtning om jødernes offerrolle og dermed undskyldte alt med 'retten til selvforsvar'. Det var helt klart i Sverige, i Norge og i Finland.

Men det var ingenlunde klart for dem, jeg mødte i Danmark, med tidligere udenrigsminister Mogens Lykketoft som en værdig undtagelse. Og en særlig oplevelse med en dansk politiker i min tid i Mellemøsten giver måske et fingerpeg om årsagen.

At se uden at se...

Vi var på vej ind i Hebron på den sydlige del af den besatte Vestbred. Min gæst ville gerne besøge det internationale observatørkorps, TIPH, der dengang var sat ind for at overvåge det spændte forhold mellem jødiske bosættere og den lokale palæstinensiske befolkning.

Pludselig kom nogle 11-12-årige drenge styrtende og begyndte at kaste sten på bilen. Min gæst blev skrækslagen, og vi dukkede os. Da vi endelig var kommet igennem, udbrød han: "Der kan man bare se – alle de der palæstinensiske terrorister!!"

Så måtte jeg sige: ”Kære ven, lagde du slet ikke mærke til, at de alle sammen havde slangekrøller ved ørene? Det var bosætterbørn...”

Da det gik op for ham, sagde han: ”Du skal virkelig have tak - jeg var åbenbart så forblindet af mine egne fordomme, at jeg ikke kunne se, hvad der skete. Jeg tolkede de der små børn med slangekrøller og kipa'er ud fra den fordom, der lå i mit baghovede.”

Det var ærligt af ham at vedkende sig, hvad der var sket for ham. At man kan komme til at se virkeligheden, som ens forudindtagelse siger, den er. Der kan selv det mest modstridende synsindtryk have meget svært ved at trænge igennem. Så svært, at man faktisk ikke *ser* det, der rent faktisk sker for øjnene af én.

Glorien spærrer

Turen til Hebron ligger mere end 20 år tilbage i tiden, men den falder mig ind, når jeg nu ser, hvor svært det har været og til dels stadig er for mange danske politikere og medier at sætte kikkerten for begge øjne og se nuanceret på konflikten mellem Israel og palæstinenserne.

Hvad er mon grunden til, at der er sådan en markant forskel på Danmark og vores nærmeste nordiske broderlande?

Statsminister Mette Frederiksen har fortalt, hvordan fortællingen om Danmarks rolle under 2. verdenskrig er blevet overleveret i hendes familie. En historie, de fleste af os nok har hørt. Det er en fortælling, der har været meget præget af vores trang til at føle, at Danmark trods alt levede med en vis ære under besættelsen. Samarbejdspolitikken kunne sagtens forsvares ud fra pragmatiske og overlevelsesmæssige hensyn, men den skabte jo ikke ligefrem en glorie, der kunne pudses og skinne over det hele. Det gjorde til gengæld redningen af de danske jøder.

Den indsats kunne Danmark blive beundret for i hele verden, og den skabte myter, som man elskede i udlandet. Især blandt jøder i USA. Da jeg som ung studerende var i USA i slutningen af 50'erne, var der ikke grænser for, hvor tit jeg måtte høre om kong Christian til hest på sin daglige ridetur med jødestjernen på tøjet, selvom det som bekendt aldrig skete. Men folk troede fuldt og fast på historien, og det gjorde danskerne til helte.

I den heltehistorie var ofrene naturligvis sagesløse. Og lige siden har vi haft svært ved at se Israel i andet end offerrollen. Til forskel fra vores nordiske naboer.

Nok er nok

Det er på høje tid, at vi bevidsthedsmæssigt får fjernet den blinde plet, som jeg tror må skyldes glorien fra redningen af de danske jøder under besættelsen.

Så vi kan se, at det Israel, vi engang beundrede, også byggede på myter, der ligesom historien om kong Christian og jødestjernen ikke var helt sande.

Så vi kan se, at der hele tiden har været en understrøm af racistisk mentalitet på højrefløjen, som ikke er demokratisk indstillet og nu helt dominerer regeringen. Dens selvforståelse bygger på en herrefolksmentalitet, som reducerer palæstinenserne til undermennesker, mest markant udtrykt af forsvarsminister Yoav Gallant, som efter Hamas' angreb 7. oktober blev citeret for at sige: ”Vi kæmper mod menneskelige dyr og handler derefter.”

Så vi forstår, at vi har at gøre med en regering, der så længe som muligt vil lade hånt om alt, hvad resten af verden i form af FN forstår ved folkeret, retfærdighed og humanitære spilleregler. Og i hvis selvforståelse Israel er nødt til - og har ubetinget ret til - til at gøre hvad som helst i selvforsvarets navn. Uanset hvad det koster for palæstinenserne, for libaneserne og for de mange israelere, som ønsker demokrati, fred og retfærdighed.

Men vi må se og sige klart, at nok er nok. Og vi må begynde at behandle Israel som ethvert andet land, der bør holdes ansvarligt under international lov og ret.